

Hoofdpuntenverslag

Klankbordgroepbijeenkomst methodebesluiten 2022
d.d. 15 juni 2020, via Webex

Dit hoofdpuntenverslag dient gelezen te worden in combinatie met de bijbehorende presentatie.

Aanwezigen

Partij
EFET
Energie-Nederland
Enexis
Gasunie Transport Services B.V.
Liander N.V.
Netbeheer Nederland
NOGEPA
NVDE
Stedin
TenneT
VEMW
Vereniging Gasopslag Nederland
Westland Infra
ACM

Agenda

1. Opening
2. Integraal methode GTS
3. Rondvraag en afsluiting

1. Opening

De ACM opent de vergadering en heet de aanwezigen welkom. De ACM licht toe dat deze vergadering bedoeld is als wettelijk vooroverleg. Zij meldt vervolgens dat er in de vorige week toegestuurde presentatie nog de reële WACC vermeld stond. Dit is niet correct, dit moet de nominale WACC zijn. Tijdens deze KBG-bijeenkomst zullen de juiste cijfers worden gepresenteerd. De juiste cijfers zijn ook terugvinden in het rapport van Brattle.

Tot slot meldt de ACM dat tijdens de KBG-bijeenkomst van 22 juni a.s. het onderwerp 'Nacalculaties TenneT' en 'Innovatie' (NERA-onderzoek) op de agenda staan. Tijdens de KBG-bijeenkomst van 17 augustus a.s. wordt het onderwerp 'Keuzes Ontwerp MB GTS' behandeld. Daarnaast meldt de ACM dat zij momenteel bezig is met het opstellen van een planning van alle KBG-bijeenkomsten in tweede helft van 2020, met daarin de onderwerpen van TenneT en de RNB's. Deze planning wordt binnenkort met de KBG-leden gedeeld.

2. Integraal methode GTS

De ACM meldt dat de presentatie van vandaag is opgesplitst in twee delen, te weten: 'Effecten methoden GTS' en 'Nacalculaties', dit omdat nacalculaties niet onder de methode vallen. De ACM meldt vervolgens dat zij alle input van de KBG-leden tijdens de vorige KBG-bijeenkomsten heeft gehoord en soms al heeft meegewogen in het huidige integrale voorstel, echter sommige opmerkingen zullen in het ontwerpmethodebesluit worden meegenomen.

NBNL heeft een procesvraag. Tijdens deze KBG-bijeenkomst wordt gesproken over specifieke GTS-onderwerpen. RNB-specifieke onderwerpen komen tijdens latere KBG-bijeenkomsten terug. Klopt dit?

- De ACM bevestigt dat dit inderdaad het geval is, echter kan zij niet uitsluiten dat de RNB's in het onderwerp van vandaag soms kunnen worden geraakt.

TenneT heeft een opmerking in dezelfde strekking. TenneT ziet graag een aparte bijeenkomst, waarin op specifieke TenneT-gerelateerde onderwerpen kan worden teruggekomen.

GTS begrijpt dat het niet de bedoeling dat zij vandaag op elk onderwerp afzonderlijk terugkomt, maar dat er een reactie wordt gevraagd op het geheel. GTS verzoekt de ACM om na elk deelonderwerp kort de gelegenheid te krijgen om een reactie/ vraag te stellen.

- De ACM verzoekt GTS en de andere partijen te wachten met het geven van een reactie of het stellen van een vraag, nadat zij het hele integrale voorstel heeft gepresenteerd.

De partijen stemmen hiermee in.

WACC

Naar aanleiding van de slide over de WACC, merkt de ACM op dat de definitieve cijfers worden gepresenteerd tijdens de KBG-bijeenkomst van 17 augustus 2020. Vervolgens meldt de ACM dat zij de Total Market Return (TMR) nog aan het bekijken is. De ACM komt hierop een later moment op terug.

HOGAN

De ACM meldt dat zij in afwijking op de KBG-bijeenkomst van 25 mei 2020 voorstelt om het nominale stelsel toe te passen. Dit heeft ermee te maken dat EZK een aanpassing van de MR aan het voorbereiden is. Daarnaast stelt de ACM een versnellingsfactor van 1,3 voor. Wat vinden de KBG-leden van dit voorstel?

NOGEPA meldt dat zij tegen het voorstel van het toepassen van het nominale stelsel is. Dit leidt in haar optiek tot kruissubsidiering. Zij wil ook weten of de capaciteitsvoorspelling is gebaseerd op de MORGAN-studie.

- De ACM antwoordt bevestigend.

VEMW sluit zich aan bij de opmerking van NOGEPA ten aanzien van degressief afschrijven en het nominale stelsel.

E-NL en VGN sluiten zich net als VEMW aan bij de opmerkingen van NOGEPA.

EFET is tegen het toepassen van een versnellingsfactor. Dit discrimineert over de tijd. Het is daarom niet compatibel met de voorschriften van de methode.

GTS geeft aan dat zij blij is met de overstap naar een nominaal stelsel. Zij wil echter nog wel weten of de versnellingsfactor van 1,9 in combinatie met het reële stelsel op hetzelfde neerkomt.

- De ACM antwoordt dat het materieel gezien nauwelijks een effect heeft. Het is een kwestie van een afrondingsverschil.

NOGEPA merkt op dat zij wel degelijk een verschil ziet.

EFET meldt dat zij de consequenties van dit integrale voorstel niet meer kan overzien. De hele methode op zich vormt een uitdaging om goed te kunnen begrijpen. Zij had een overzicht van de werkelijke effecten van de diverse keuzes die worden gemaakt, verwacht. Hoe grijpt dit integrale voorstel in op de tarieven?

- De ACM antwoordt dat deze KBG-bijeenkomst vooral bedoeld is om een integraal beeld te tonen met betrekking op de inkomsten/ de methode. De focus ligt niet op de tarieven.

EFET geeft aan dat zij toch graag per onderdeel de effecten terugziet. Alleen dan kan zij goede feedback geven.

- De ACM geeft aan dat zij uit vorige KBG-bijeenkomsten heeft begrepen dat de KBG-leden pas willen reageren als er een integraal voorstel is. De ACM presenteert nu het integrale voorstel en zij begrijpt dat de KBG-leden nu pas willen reageren als de effecten per onderdeel inzichtelijk zijn?

EFET meldt dat de gevolgen voor de kwaliteit van de input van de KBG-leden groot zullen zijn, als de effecten per onderdeel niet duidelijk zijn.

GTS geeft aan dat zij met dit gepresenteerde integrale voorstel een redelijk beeld heeft en herkent zich dus niet in de opmerking van EFET.

VEMW geeft aan dat zij tarieven wil die zijn gebaseerd op doelmatige kosten. Het gaat VEMW dus niet alleen om lage tarieven.

Liander geeft aan dat zij het met het standpunt van VEMW eens is. De RNB's willen op een normale manier de kosten vergoed krijgen, zeker voor de energietransitie.

Peiljaren

De ACM stelt als uitgangspunt drie peiljaren voor operationele kosten voor. Uitzondering hierop: peiljaar 2019 voor operationele kosten GTS. De reden hiervoor is het meenemen kostenbesparingsprogramma in toepassing benchmark. Wat vinden de KBG-leden van dit voorstel?

E-NL is het eens met de keuze van de ACM.

GTS is het er ook mee eens, maar is het logisch om drie peiljaren voor alle operationele kosten te bepalen? Ook voor operationele kosten die niet gebenchmarkt worden en daardoor niet geraakt worden door het kostenbesparingsprogramma?

NOGEPA snapt de keuze van de ACM, maar zij ziet de komende jaren dalende volumes bij GTS. Hoe worden de OPEX-kosten in de toekomstige GTS-opbrengsten meegenomen?

- De ACM vindt het jaar 2019 een goede schatter voor de operationele kosten. Zij merkt vervolgens op dat er in de systematiek van doorrollen en bijschatten rekening wordt gehouden met een dalende operationele kosten vanwege een dalend investeringsniveau.

VGN heeft een vraag over de OPEX. Zij merkt op dat de OPEX uit twee delen bestaat, te weten:

1. vaste OPEX en 2. energiekosten. Gaat het hier om vaste kosten?

- De ACM antwoordt dat hier inderdaad om vaste operationele kosten gaat.

GTS uit haar zorg over de schatting van de verandering van de OPEX. Zij ziet in het concept model dat de methode leidt tot de veronderstelling dat het GTS-netwerk in de periode 2019 – 2026 met 10% - 20% afneemt. Dit betekent, dat wordt verondersteld dat GTS de komende jaren bijvoorbeeld 1300 - 2600 km pijpleiding uitbedrijf zou nemen. Deze uitkomst van de methode is in haar ogen niet realistisch/plausibel en staat ook haaks op de bevindingen uit MORGAN/HOGAN en de visie van de ACM rondom desinvesteringen. Er worden namelijk niet op grote schaal desinvesteringen verwacht. Dit leidt dus niet tot een goede schatting, volgens GTS. GTS stelt een alternatieve proxy voor, namelijk de investeringen minus daadwerkelijke desinvesteringen.

- De ACM antwoordt dat zij dit punt in overweging zal nemen.

TenneT constateert dat het onderdeel doorrollen + bijschatten tot veel discussie leidt. Zij verzoekt de ACM dit onderdeel voor TenneT specifiek tijdens een aparte KBG-bijeenkomst nader te bespreken, want TenneT heeft op dit onderdeel een aantal aandachtspunten.

- De ACM antwoordt dat zij niets toezegt. Zij verzoekt TenneT om een schriftelijke reactie met daarin concreet over welke punten TenneT nog meer discussie wil.

Begininkomsten

GTS heeft een begripsvraag over de begininkomsten. Zij ziet in het conceptmodel terug dat per taak een aparte X-factor wordt berekend. De ACM heeft naar aanleiding van een discussie in een eerdere KBG-bijeenkomst hiervoor gekozen, terwijl zij in eerste instantie pleitte voor 1 X-factor voor GTS. Klopt het dat meerdere X-factoren inkomsten neutraal zijn?

- De ACM antwoordt dat dit vermoedelijk juist is. Zij komt hierop terug.

Lengte reguleringsperiode

De ACM ziet met de voorgestelde methode geen reden om af te wijken van haar uitgangspunt van vijf jaar. Wat vinden de KBG-leden hiervan?

NOGEPA ziet het versneld afschrijven als problemen afwentelen op de toekomstige netgebruikers. Zij ziet liever een reguleringsperiode van drie jaar.

- De ACM antwoordt dat de keuze voor een reguleringsperiode van drie jaar bij GTS qua timing ingewikkeld is. De keuze voor vier jaar is realistischer als de periode korter moet worden.

E-NL is ook voor een reguleringsperiode van drie jaar. Er zijn momenteel zoveel onzekerheden. Zij vindt de keuze van de ACM voor een reguleringsperiode van vijf jaar niet robuust genoeg.

TenneT is tegen een reguleringsperiode van vijf jaar. Net als E-NL vindt ook zij, dat er momenteel te veel onzekerheden zijn, bijvoorbeeld de hoogte van de WACC. TenneT geeft er de voorkeur aan om eerder dan vijf jaar te herijken.

GTS vindt de keuze van de ACM om de lengte van de reguleringsperiode op vijf jaar te zetten nog steeds acceptabel en is het dus met deze keuze van de ACM eens.

EFET geeft aan dat zij het grotendeels eens is met de opmerkingen van NOGEPA en E-NL. Zij vult aan dat zij voor de stabiliteit van de tarieven toch voor vijf jaar kiest, mits het vervroegd afschrijven wordt uitgesteld. Anders kiest EFET voor een reguleringsperiode van drie jaar.

Liander vindt een reguleringsperiode van vijf jaar een prima keuze, mits de methode robuust genoeg is, anders een kortere reguleringsperiode. Zij sluit zich hiermee aan bij de eerdere opmerking van E-NL. Verder ziet Liander als mogelijke oplossing voor de keuze van een langere reguleringsperiode het tussentijds aanpassen van de parameters.

Enexis geeft aan dat zij zich aansluit bij de eerdere opmerkingen van zowel E-NL als Liander.

De ACM erkent dat er onzekerheden zijn, echter vraagt zij zich af of deze onzekerheden verdwijnen als er wordt gekozen voor een kortere reguleringsperiode. Zij betwijfelt dit.

Uitgangspunten modelberekeningen

VEMW heeft een korte begripsvraag naar aanleiding van slide 26 (uitgangspunten modelberekeningen). Hoeveel miljoen Euro bedroeg het ZEBRA-netwerk ook alweer?

- GTS antwoordt dit bedrag terugkomt in haar investeringsplan. Het exacte bedrag heeft GTS niet direct paraat, maar het is ergens tussen de Euro 10-15 miljoen.

Effecten reguleringsonderdelen

GTS merkt op dat de ACM op slide 18 aankondigt om desinvesteringen na te calculeren.

GTS geeft aan dat zij dan de zustermaatschappij moet discrimineren (positief of negatief) ten opzichte van andere marktpartijen. Wat is hierop de reactie van de ACM?

- De ACM komt hierop terug.

E-NL ziet in de grafiek op slide 27 dat de inkomsten van GTS enorm lijken te dalen. Hoe kan dit?

- De ACM antwoordt dat in de MORGAN-berekening is uitgegaan van een WACC van 3% tot 2050 en geen benchmarktoepassing. Men ziet in de grafiek nu het effect van een lagere WACC terug.

VGN merkt op dat zij in de grafiek op slide 27 Euro 200 miljoen aan inkomsten voor GTS terugziet.

Waarom heeft de ACM het GTS-investeringsplan niet als uitgangspunt genomen voor het schatten van de inkomsten?

- De ACM antwoordt dat zij het investeringsplan nog niet beoordeeld heeft wanneer zij het besluit moet nemen. Daarnaast heeft zij een praktisch bezwaar om bedragen een op een over te nemen. Het plan kan immers elke twee jaar worden gewijzigd.

VGN snapt het timingsissue, maar blijft het toch een beetje vreemd vinden.

NOGEPA is het eens met de opmerking van VGN. Daarnaast wil zij weten hoe wordt omgegaan met stikstof installaties (bijvoorbeeld Zuidbroek) in de periode 2016-2019?

- De ACM antwoordt dat hiervoor op basis van de gaswet wordt nagecalculeerd.

NOGEPA ziet in de grafiek op slide 27 een daling van de GTS-inkomsten, indien de getallen van MORGAN worden gebruikt zijn in 2022 de entry tarieven zelfs 50% hoger dan in 2020!

- De ACM antwoordt dat het MORGAN-scenario een te grote daling laat zien qua capaciteitsverloop. Voor de hoogte van de tarieven, voldoen de schattingen in MORGAN niet.

Enexis reageert namens alle RNB's dat zij teleurgesteld is in de grafiek op slide 27. De grafiek geeft inzicht in het absolute kostenverloop, maar geeft geen inzicht in of de netbeheerder in staat is, zijn kosten terug te verdienen.

- De ACM meldt dat omzetregulering bij RNB's speelt en bij GTS speelt dit niet. De ACM geeft aan dat zij voor de RNB's kritisch zal kijken hoe zij dit het beste kan weergeven.

Liander geeft aan het eens te zijn met opmerking van Enexis.

GTS heeft een opmerking over kostenontwikkeling. Hoe kan het dat de efficiënte kosten zijn ingelopen in 2021 en dat in 2022 ineens de kosten inefficiënt zijn?

- De ACM meldt dat zij de huidige de benchmark goed genoeg vindt om toe te passen. Het is heel logisch dat tijdens een wedstrijd de lat iedere keer weer een stukje hoger wordt gelegd. Dit is ook het geval bij een benchmark. Een benchmark is namelijk nooit statisch.

TenneT meldt dat het lijkt dat de goedkoopste TSO als meest efficiënt wordt gezien. Waarom kiest de ACM hiervoor?

- De ACM zegt dat er een verschil is tussen RNB's en LNB's. Ook in het perspectief van TenneT is dit bij de ACM onder de aandacht. Zij komt hierop nog terug.

GTS vraagt wat efficiënte kosten zijn. Zij ziet in de grafiek op slide 27 een dalende inkomstenlijn ten opzichte van 2021. Waarom blijft de theta 85% als de kosten dalen?

- De ACM antwoordt dat het versneld afschrijven zorgt voor een daling in de inkomsten. Daarnaast speelt een lagere WACC hierin ook een rol. Een andere reden is dat de cijfers zijn gebaseerd op HOGAN in plaats van MORGAN.

GTS vraagt wat het verschil van de lage WACC is op de effecten. Men kan zien dat deze stijgen.

- De ACM meldt dat dit benchmark specifiek is. Zij verzoekt GTS om haar vragen schriftelijk bij de ACM in te dienen.

GTS zegt toe dit te doen.

GTS merkt op dat de ACM op slide 8 (benchmark) stelt dat zij geen ingroeipad of marge toepast. GTS wil graag weten waarom de ACM hiertoe komt.

- De ACM meldt dat zij vertrouwen heeft in de benchmark. De benchmark vertoont geen bias naar boven of naar beneden. Daarom vindt zij het niet nodig om een marge toe te passen.

GTS meldt dat het Oxera-rapport mogelijk invloed heeft op de eerdergenoemde conclusie van de ACM.

- De ACM meldt dat zij momenteel bezig is met het bestuderen van het Oxera-rapport, mocht zij naar aanleiding hiervan tot een andere conclusie komen dan gaat deze mee met de ontwerpmethodologie GTS. De ACM meldt vervolgens dat de investeringsuitgaven in bepaalde mate inefficiënt zijn bevonden.

GTS heeft een WACC-procesvraag. Wat is de planning voor de TMR?

- De ACM antwoordt dat zij hiermee bezig is. De WACC-werkgroep binnen de ACM gaat dit oppakken. Dit punt komt terug in het ontwerpmethodebesluit GTS en indien dit niet lukt, in het definitieve methodebesluit GTS. Het feit dat niet alle punten in de KBG-bijeenkomsten aan de orde gekomen zijn, betekent niet dat de ACM hierop niet ingaat. Het heeft haar volledige aandacht.

GTS meldt indien er nog zaken naar boven komen, zij hierop terugkomt bij de ACM.

Enexis vraagt of haar opmerking over inflatie nog wordt meegenomen.

- De ACM vraagt of deze opmerking nog relevant is, aangezien ervoor gekozen is de nominale WACC toe te passen. Zij vervolgt dat alle reacties van de KBG-leden worden opgepakt, niets valt tussen wal- en -schip.

TenneT merkt op dat het haar verbaast dat de ACM de toepassing van de benchmark goed vindt, zonder dat zij het Oxera-rapport heeft bestudeerd.

- De ACM antwoordt dat dit haar voorlopig standpunt is.

TenneT vraagt wanneer de reactie Sumicsid beschikbaar komt.

- De ACM antwoordt dat dit zo snel mogelijk gebeurt.

TenneT wil vervolgens weten of de ACM gezamenlijk met Sumicsid zal reageren.

- De ACM antwoordt bevestigend.

De ACM meldt vervolgens dat zij het Oxera-rapport vrij laat in het proces ontvangen heeft. Haar inhoudelijke reactie hierop gaat voor het methodebesluit GTS niet meer lukken.

TenneT antwoordt dat dit in het geval van TenneT wel gaat lukken, omdat TenneT later in het proces is.

- De ACM antwoordt bevestigend.

NOGEPA heeft een opmerking over de investeringsraming (doorrollen + bijschatten). Zij ziet een aantal aandachtspunten, te weten:

- In 2018: eenmalig IT-project van Euro 100 miljoen.
- GTS heeft een besparingsprogramma ingezet. Zij heeft ook investeringen om te kunnen besparen, doorgevoerd.
- X-factor model 2026 kapitaalkosten schatten van Euro 98 miljoen, exclusief stikstofprojecten.

Naar aanleiding van de genoemde aandachtspunten, plaatst NOGEPA vraagtekens bij de door ACM voorgestelde schatters voor het doorrollen + bijschatten. Zou de ACM toch niet liever kiezen voor nacalculeren?

- Nacalculeren staat in dit geval op gespannen voet met de wettelijke opdracht

NOGEPA wil graag dat de ACM de bedragen uit de investeringsplannen als schatter gebruikt.

Liander vraagt of het inflatiepunt van de WACC terugkomt bij de RNB's en TenneT?

- De ACM antwoordt bevestigend.

De ACM besluit het gedeelte van de integraal methode GTS met de vraag wat de KBG-leden van de reguleringskeuzes als geheel vinden.

E-NL meldt dat zij het met enkele keuzes op onderdelen met de ACM eens is. Zij is het echter niet eens met de keuze van een nominaal stelsel en degressief afschrijven. De ACM moet nu geen fundamentele wijzigingen doorvoeren.

- De ACM vindt het nog steeds een goed idee om versneld af te schrijven. Dit leidt niet tot kruissubsidiering. Het voorkomt dit juist. Voor de ACM ligt de focus niet op de tariefontwikkeling. Zij heeft hierop geen goed zicht en doet daarom op dit moment liever geen uitspraken over.
- Daarnaast reageert zij op de stelling van E-NL dat de netbeheerders de kosten moeten dragen voor politieke keuzes. Dit is niet de rol van de ACM. Deze discussie moeten de netbeheerders met EZK voeren.

GTS meldt dat zij haar reactie op de reguleringskeuzes als geheel graag geeft na het blok over de nacalculaties.

- De ACM gaat hiermee akkoord.

VGN meldt dat zij het eens is met het standpunt van E-NL. Daarnaast merkt zij op dat uit onderzoek is gebleken dat er in de benchmark beter kan worden uitgegaan van exogene variabelen in plaats van endogene. Waarom is hiervoor niet gekozen door de ACM?

- De ACM antwoordt dat dit voor deze benchmark niet meer mogelijk is. De benchmarkstudie stond al gepland.

NOGEPA ondersteunt de reacties van E-NL en VGN.

EFET vindt het moeilijk om iets over de reguleringskeuzes als geheel te zeggen. Voor de benchmark, de WACC en Frontier shift heeft een gedegen onderzoek plaatsgevonden en EFET kan zich hierin vinden. Voor HOGAN mist zij zekerheid. Wat zijn o.a. de gevolgen van de Corona-crisis op de boekingen. Dit is niet onderzocht.

- De ACM vindt het jammer dat EFET niet ziet hoeveel voorbereidingstijd zij gestoken heeft in het onderwerp HOGAN.

EFET twijfelt niet aan de zorgvuldigheid en integriteit van de ACM.

- De ACM heeft ervoor gekozen om de afschrijvingen naar voren te halen en indien in de toekomst blijkt dat het toch niet goed is toegepast, kan de versnellingsfactor altijd nog worden aangepast.
- Daarnaast wil de ACM opmerken dat in het verleden tijdens de toenmalige stakeholders-bijeenkomsten samen met de partijen diverse scenario's met betrekking tot MORGAN/HOGAN zijn opgesteld, vervolgens voorgehouden en daarna aangepast. Dit heeft de ACM niet uit zichzelf opgesteld.

EFET erkent dit, maar stelt dat de wereld inmiddels is veranderd. De minister heeft bijvoorbeeld inmiddels de gaskraan dichtgedraaid.

Liander meldt dat zij het eens is met de opmerkingen van de ACM. Iets wat in het verleden efficiënt was, kan nu niet ineens inefficiënt zijn. Het nominale stelsel verschuift de kosten niet langer naar achteren in plaats van naar voren.

VEMW heeft een gedeelde opvatting over de MORGAN-scenario's. Deze hadden als doel de gevoeligheid te onderzoeken van de veranderingen rondom het gebruik van het gasnet. Zij vervolgt dat sommige keuzes niet door de ACM worden gemaakt. De stikstoffabriek is in de ogen van VEMW inefficiënt, maar dit een keuze is van de politiek en niet van de ACM.

Zij deelt daarnaast de eerder gemaakte opmerkingen van E-NL en NOGEPA.

Nacalculaties

De ACM licht de voorgestelde keuzes voor nacalculaties voor GTS toe en vraagt wat de KBG-leden vinden van de voorstellen.

E-NL vraagt hoe en waar de kosten voor de omschakeltaak precies in de tarieven naar voren komen.

- De ACM geeft aan dat de omschakeltaak binnenkort in werking treedt, en dat GTS vanaf nu dus ook kosten gaat maken. Bovendien moet de ACM de onderzoekskosten die GTS heeft gemaakt sowieso nacalculeren. De kosten voor de omschakeltaak komen in 2022 voor het eerst in de tarieven.

E-NL vraagt hoe de ACM breder tegen het efficiëntievraagstuk voor de omschakeltaak aankijkt. Deze taak was niet nodig maar is wettelijk opgelegd. De kosten zijn niet efficiënt volgens E-NL. Hoe kijkt de ACM daar tegenaan?

- De ACM antwoordt dat de beleidsmaker aan GTS deze taak heeft gegeven. Hierover heeft de ACM geen mening.

VGN vindt het voorstel van de ACM voor nacalculatie van de volumes voor kwaliteitsconversie prima. De stikstofvolumes zijn inderdaad moeilijk te schatten. Wellicht is het een optie om een nominale schatting te doen, die GTS kan proberen te verslaan.

- De ACM antwoordt dat dit inderdaad het idee is van haar voorstel om de kosten per geconverteerd volume te schatten en de volumes na te calculeren.

VGN vraagt vervolgens waarom de ACM niet van plan is om de kosten voor inkoop van energie en vermogen (exclusief kwaliteitsconversie) na te calculeren. Die zijn toch ook onzeker?

- De ACM vindt op dit moment dat de historische kosten voor deze post representatief zijn voor de toekomst. Zij zijn niet zo volatiel.

NOGEPA vraagt wat de basis is voor de kosten. En hoe het zit met de nacalculatie van de kosten van de nieuwe stikstoffabriek in Zuidbroek. Wanneer komen de kosten daarvan in de tarieven?

- De ACM antwoordt dat deze kosten geen onderdeel waren van de benchmark. Verder geeft zij aan dat de kosten van Zuidbroek in de tarieven komen zodra de kapitaalkosten worden geactiveerd. Bij een verwachte oplevering in het eerste kwartaal van 2022 betekent dit, dat deze kosten voor het eerst in de tarieven voor 2024 worden meegenomen.

GTS kan het voorstel van de ACM voor de omschakeltaak goed volgen. Naar aanleiding van de toelichting op de slide merkt GTS wel op dat de scope van de nieuwe aansluitaak breder is dan in het verleden. Bij het schatten moet de ACM dus wel deze verruiming van de scope meenemen. Tenslotte merkt GTS op dat zij verrast is over het voorstel van de ACM om voor kwaliteitsconversie alleen de volumes na te calculeren. GTS produceert een deel van de benodigde hoeveelheid stikstof zelf, en koopt een ander deel in. De prijs per eenheid volume verschilt sterk per stikstofbron. GTS vraagt zich dan ook af hoe de ACM dan de kosten per eenheid volume goed kan schatten. Dit geldt temeer omdat een groot deel van de kosten voor inkoop afhangen van een groot contract, dat GTS op dit moment heronderhandelt.

Daarnaast opent begin 2022 de nieuwe stikstoffabriek in Zuidbroek, waarvoor de kosten per eenheid stikstof nog helemaal niet bekend zijn. Door deze ontwikkelingen verschillen de kosten per eenheid stikstof in 2019 sterk van de kosten in 2022. Het jaar 2019 is dus geen goede schatter voor de jaren vanaf 2022.

- De ACM geeft in antwoord op het tweede punt van GTS aan dat zij inderdaad rekening houdt met de bredere scope van de nieuwe aansluitaak. Zij zal dit op dezelfde manier doen als in de tarievenbesluiten, op basis van het Jacobs-rapport.
- Met betrekking tot het punt over de kosten per geconverteerd antwoordt de ACM dat zij haar voornemen om de volumes na te calculeren nog eens goed zal overwegen. De ACM heeft de indruk dat zij met de data die zij heeft goed moet kunnen schatten wat de kosten per eenheid volume voor kwaliteitsconversie, inclusief Zuidbroek zullen zijn.

Reflectie op integrale methode

Tenslotte reflecteert GTS op de door de ACM voorgestelde uitwerking van de methode en de effecten daarvan op de tariefontwikkeling. GTS spreekt allereerst haar waardering uit voor het door de ACM gevolgde proces. Ondanks de uitdagingen van de Corona-crisis is de voortgang en de kwaliteit gewaarborgd. GTS heeft hiervoor complimenten. Ook waardeert GTS zeer dat de ACM nu voor het eerst een integraal beeld heeft geschetst. Het concept X-factormodel is transparant en helpt GTS om de keuze van de ACM te begrijpen.

Op inhoudelijk vlak ontbreken er voor GTS nog een aantal belangrijke onderdelen. GTS noemt de reactie van de ACM op het Oxera-rapport over de benchmark, de onderbouwing voor de toepassing van de benchmark en de openstaande punten voor de WACC. Dit zijn wezenlijke onderdelen van belangrijke reguleringsparameters die een grote impact hebben op het totale beeld. Zonder deze ontbrekende onderdelen kan GTS nog niet definitief iets zeggen over het totaalbeeld. Met deze kanttekening gaat GTS vervolgens in op de diverse keuzes die de ACM voorstelt.

De voorgestelde methode bevat enkele onderdelen die GTS goed kan volgen. GTS vindt de Frontier shift acceptabel. Het is goed dat de ACM vasthoudt aan de huidige methode. Over HOGAN merkt GTS op dat de ACM dit proces vroegtijdig heeft gestart. GTS heeft het proces als zorgvuldig en transparant ervaren. Inhoudelijk gezien gaan de voorstellen van de ACM in de goede richting. Verder vindt GTS het goed om te zien dat de ACM bij de toepassing van de benchmark rekening heeft gehouden met het kostenbesparingsprogramma van GTS.

Aan de andere kant zijn er ook keuzes waarover GTS zich zorgen maakt. GTS heeft fundamentele bezwaren tegen de benchmark. Deze zijn al besproken, en GTS hoopt en verwacht nog verbetering. Verder is de WACC historisch laag. Ook voor dit onderwerp verwacht de GTS nog een reactie van de ACM op de input die GTS eerder heeft gegeven. Daarnaast maakt GTS zich grote zorgen over de manier waarop de ACM de OPEX wil schatten. Een verbetering van deze schatting vindt GTS echt noodzakelijk. Tenslotte noemt GTS nogmaals de nacalculatie voor kwaliteitsconversie.

Resumerend: het voorstel van de ACM bevat een aantal goede elementen, maar op een aantal belangrijke punten heeft GTS nog grote bezwaren. Het integrale beeld is daarom wat GTS betreft nog niet evenwichtig. GTS hoopt dat de ACM een groot deel van haar zorgen kan wegnemen, voor of na het ontwerpmethodebesluit.

VGN geeft complimenten aan de ACM over het proces. Alle KBG-bijeenkomsten waren zeer transparant en daar is VGN blij mee. VGN is het op een aantal punten principieel oneens met de ACM. VGN merkt op dat voor gas voor het eerst sprake is van een dalende markt, en dat de regelgeving hier niet op is voorbereid.

NOGEP, VEMW en EFET sluiten zich aan bij de opmerkingen van VGN

3. Rondvraag en afsluiting

De ACM sluit om 15.30 uur de vergadering.

Reacties op Hoofdpuntenverslag Klankbordgroepbijeenkomst methodebesluiten 2022
d.d. 15 juni 2020 via Webex

Omdat vanwege de Corona-crisis alle KBG-bijeenkomsten voorlopig via Webex zullen plaatsvinden, neemt de ACM eventuele toevoegingen aan het verslag tijdelijk op bij de reacties. Zodra het weer mogelijk is de KBG-bijeenkomsten bij de ACM te houden, vervalt deze mogelijkheid en zal de ACM zoals voorheen gebruikelijk eventuele toevoegingen die niet zien op de correcte weergave van de bijeenkomst apart toevoegen aan het dossier.

Energie-Nederland

Pagina 8, 1^e alinea, de passage: E-NL meldt dat zij het met enkele keuzes op onderdelen met de ACM eens is. Zij is het echter niet eens met de keuze van een nominaal stelsel en degressief afschrijven. De ACM moet nu geen fundamentele wijzigingen doorvoeren.

- De ACM vindt het nog steeds een goed idee om versneld af te schrijven. Dit leidt niet tot kruissubsidiering. Het voorkomt dit juist. Voor de ACM ligt de focus niet op de tariefontwikkeling. Zij heeft hierop geen goed zicht en doet daarom op daar op dit moment liever geen uitspraken over.
- Daarnaast reageert zij op de stelling van E-NL dat de netbeheerders de kosten moeten dragen voor politieke keuzes. Dit is niet de rol van de ACM. Deze discussie moeten de netbeheerders met EZK voeren.

Aanpassen

*'Daarnaast reageert zij op de stelling van E-NL dat de netbeheerders de kosten moeten dragen voor politieke keuzes. Dit is niet de rol van de ACM. Deze discussie moeten de netbeheerders met EZK voeren. **Onze mening is echter niet dat netbeheerder de extra kosten voor politieke keuze moeten dragen, maar de maatschappij als geheel.***

Enexis

Pagina 2, 1^e alinea, de passage: De ACM opent de vergadering en heet de aanwezigen welkom. De ACM licht toe dat deze vergadering bedoeld is als wettelijk vooroverleg. Zij meldt vervolgens dat er in de vorige week toegestuurde presentatie nog de reële WACC vermeld stond. Dit is niet correct, dit moet de nominale WACC zijn. Tijdens deze KBG-bijeenkomst zullen de juiste cijfers worden gepresenteerd. De juiste cijfers zijn ook terugvinden in het rapport van Brattle.

Aanpassen

'De ACM opent de vergadering en heet de aanwezigen welkom. De ACM licht toe dat deze vergadering bedoeld is als wettelijk vooroverleg. Zij meldt vervolgens dat er in de vorige week toegestuurde presentatie nog de reële WACC vermeld stond. Dit is niet correct, dit moet de nominale WACC zijn. Tijdens deze KBG-bijeenkomst zullen de juiste cijfers worden gepresenteerd. De juiste cijfers zijn ook terugvinden terug te vinden in het rapport van Brattle.'

Pagina 2, 4^e alinea, de passage: NBNL heeft een procesvraag. Tijdens deze KBG-bijeenkomst wordt gesproken over specifieke GTS-onderwerpen. RNB-specifieke onderwerpen komen tijdens latere KBG-bijeenkomsten terug. Klopt dit?

- De ACM bevestigt dat dit inderdaad het geval is, echter kan zij niet uitsluiten dat de RNB's in het onderwerp van vandaag soms kunnen worden geraakt.

Aanpassen

*'NBNL heeft een procesvraag. Tijdens deze KBG-bijeenkomst wordt gesproken over specifieke GTS-onderwerpen. RNB-specifieke onderwerpen komen tijdens latere KBG-bijeenkomsten terug. Klopt dit? **Er moet immers nog een aantal onderzoeken worden uitgevoerd of afgerond en dat kan betekenen dat in de Methodebesluiten van de RNB's andere keuzes passend zijn.***

- De ACM bevestigt dat dit inderdaad het geval is, echter kan zij niet uitsluiten dat de RNB's in het onderwerp van vandaag soms kunnen worden geraakt'.

Pagina 2, 6^e alinea, de zin: GTS begrijpt dat het niet de bedoeling is dat zij vandaag op elk onderwerp afzonderlijk terugkomt, maar dat er een reactie wordt gevraagd op het geheel. GTS verzoekt de ACM om na elk deelonderwerp kort de gelegenheid te krijgen om een reactie/ vraag te stellen.

Aanpassen

'GTS begrijpt dat het niet de bedoeling is dat zij vandaag op elk onderwerp afzonderlijk terugkomt, maar dat er een reactie wordt gevraagd op het geheel. GTS verzoekt de ACM om na elk deelonderwerp kort de gelegenheid te krijgen om een reactie/ vraag te stellen'.

Pagina 2, 7^e alinea, de passage: Naar aanleiding van de slide over de WACC, merkt de ACM op dat de definitieve cijfers worden gepresenteerd tijdens de KBG-bijeenkomst van 17 augustus 2020. Vervolgens meldt de ACM dat zij de Total Market Return (TMR) nog aan het bekijken is. De ACM komt hierop een later moment op terug.

Aanvullen

'Naar aanleiding van de slide over de WACC, merkt de ACM op dat de definitieve cijfers worden gepresenteerd tijdens de KBG-bijeenkomst van 17 augustus 2020. Vervolgens meldt de ACM dat zij de Total Market Return (TMR), de coronacrisis en Transgaz nog aan het bekijken is. De ACM komt hierop een later moment op terug'.

Pagina 3, 2^e alinea: de zin: VEMV sluit zich aan bij de opmerking van NOGEPa ten aanzien van degressief afschrijven en het nominale stelsel.

Aanpassen

~~VEMV~~ VEMW sluit zich aan bij de opmerking van NOGEPa ten aanzien van degressief afschrijven en het nominale stelsel'.

Pagina 3, 10^e alinea, de zin: GTS geeft aan dat zij met dit gepresenteerde integrale voorstel een redelijk beeld heeft en herkent zich dus niet in de opmerking van EFET.

Aanpassen

'GTS geeft aan dat zij met ~~dit gepresenteerde integrale voorstel~~ het ontvangen rekenmodel een redelijk beeld heeft en herkent zich dus niet in de opmerking van EFET'.

Pagina 3, 12^e alinea, de passage: Liander geeft aan dat zij het met het standpunt van VEMW eens is. De RNB's willen op een normale manier de kosten vergoed krijgen, zeker voor de energietransitie.

Aanvullen

*'Liander geeft aan dat zij het met het standpunt van VEMW eens is. De RNB's willen op een normale manier de kosten vergoed krijgen, zeker voor de energietransitie. **Bij een reëel stelsel worden kosten ten onrechte naar de toekomst doorgeschoven'.***

Pagina 5, 2^e alinea, de zin: GTS vindt de keuze van de ACM om de lengte van de reguleringsperiode op vijf jaar te zetten nog steeds acceptabel en is het dus met deze keuze van de ACM eens.

Aanvullen

*'GTS vindt de keuze van de ACM om de lengte van de reguleringsperiode op vijf jaar te zetten nog steeds acceptabel en is het dus met deze keuze van de ACM eens. **Voorwaarde is wel dat de Methode als geheel goed is'.***

Pagina 6, 2^e alinea, de passage: Enexis reageert namens alle RNB's dat zij teleurgesteld is in de grafiek op slide 27. De grafiek geeft inzicht in het absolute kostenverloop, maar geeft geen inzicht in of de netbeheerder in staat is, zijn kosten terug te verdienen.

- De ACM meldt dat omzetregulering bij RNB's speelt en bij GTS speelt dit niet. De ACM geeft aan dat zij voor de RNB's kritisch zal kijken hoe zij dit het beste kan weergeven.

Aanpassen

'Enexis reageert namens alle RNB's dat zij teleurgesteld is in de grafiek op slide 27. De grafiek geeft inzicht in het absolute kostenverloop, maar geeft geen inzicht in of de netbeheerder in staat is, zijn kosten terug te verdienen.'

- *De ACM meldt dat omzetregulering bij RNB's speelt en bij GTS speelt dit niet **bij GTS een andere reguleringmethodiek geldt dan bij voor de RNB's**. De ACM geeft aan dat zij voor de RNB's kritisch zal kijken hoe zij dit het beste kan weergeven.'*

Pagina 7, 4^e alinea, de passage: TenneT merkt op dat het haar verbaast dat de ACM de toepassing van de benchmark goed vindt, zonder dat zij het Oxera-rapport heeft bestudeerd.

- De ACM antwoordt dat dit haar voorlopig standpunt is.

Aanvullen

'TenneT geeft aan het eens te zijn met de opmerking over inflatie en merkt op dat het haar verbaast dat de ACM de toepassing van de benchmark goed vindt, zonder dat zij het Oxera-rapport heeft bestudeerd.'

- *De ACM antwoordt dat dit haar voorlopig standpunt is'.*

Pagina 7, 12^e alinea, de passage: Liander vraagt of het inflatiepunt van de WACC terugkomt bij de RNB's en TenneT?

- De ACM antwoordt bevestigend.

Aanpassen en aanvullen

*'Liander vraagt of het inflatiepunt **en andere facetten** van de WACC ~~terugkomt~~ terugkomen bij de RNB's en TenneT?'*

- *De ACM antwoordt bevestigend'.*

Pagina 8, 1^e alinea, de passage: E-NL meldt dat zij het met enkele keuzes op onderdelen met de ACM eens is. Zij is het echter niet eens met de keuze van een nominaal stelsel en degressief afschrijven. De ACM moet nu geen fundamentele wijzigingen doorvoeren.

- De ACM vindt het nog steeds een goed idee om versneld af te schrijven. Dit leidt niet tot kruissubsidiering. Het voorkomt dit juist. Voor de ACM ligt de focus niet op de tariefontwikkeling. Zij heeft hierop geen goed zicht en doet daarom op daar op dit moment liever geen uitspraken over.
- Daarnaast reageert zij op de stelling van E-NL dat de netbeheerders de kosten moeten dragen voor politieke keuzes. Dit is niet de rol van de ACM. Deze discussie moeten de netbeheerders met EZK voeren.

Aanpassen

'E-NL meldt dat zij het met enkele keuzes op onderdelen met de ACM eens is. Zij is het echter niet eens met de keuze van een nominaal stelsel en degressief afschrijven. De ACM moet nu geen fundamentele wijzigingen doorvoeren.'

- *De ACM vindt het nog steeds een goed idee om versneld af te schrijven. Dit leidt niet tot kruissubsidiering. Het voorkomt dit juist. Voor de ACM ligt de focus niet op de tariefontwikkeling. Zij heeft hierop geen goed zicht en doet daarom op daar op dit moment liever geen uitspraken over.'*

- *Daarnaast reageert zij op de stelling van E-NL dat de netbeheerders de kosten moeten dragen voor politieke keuzes. Dit is niet de rol van de ACM. Deze discussie moeten de ~~netbeheerders~~ marktpartijen met EZK voeren'.*

Pagina 8, 3^e alinea, de passage: VGN meldt dat zij het eens is met het standpunt van E-NL. Daarnaast merkt zij op dat uit onderzoek is gebleken dat er in de benchmark beter kan worden uitgegaan van exogene variabelen in plaats van endogene. Waarom is hiervoor niet gekozen door de ACM?

- De ACM antwoordt dat dit voor deze benchmark niet meer mogelijk is. De benchmarkstudie stond al gepland.

Aanvullen

'VGN meldt dat zij het eens is met het standpunt van E-NL. Daarnaast merkt zij op dat uit onderzoek is gebleken dat er in de benchmark beter kan worden uitgegaan van exogene variabelen in plaats van endogene. Waarom is hiervoor niet gekozen door de ACM?

- *De ACM antwoordt dat dit voor deze benchmark niet meer mogelijk is. De benchmarkstudie stond al gepland. **Bovendien kan een net dat in het verleden efficiënt is aangelegd, niet ineens als inefficiënt worden gekwalificeerd'.***

Pagina 8, 5^e alinea, de passage: EFET vindt het moeilijk om iets over de reguleringskeuzes als geheel te zeggen. Voor de benchmark, de WACC en Frontier shift heeft een gedegen onderzoek plaatsgevonden en EFET kan zich hierin vinden. Voor HOGAN mist zij zekerheid. Wat zijn o.a. de gevolgen van de Corona-crisis op de boekingen. Dit is niet onderzocht.

- De ACM vindt het jammer dat EFET niet ziet hoeveel voorbereidingstijd zij gestoken heeft in het onderwerp HOGAN.

Aanvullen

*'EFET vindt het moeilijk om iets over de reguleringskeuzes als geheel te zeggen. Voor de benchmark, de WACC en Frontier shift heeft een gedegen onderzoek plaatsgevonden en EFET kan zich hierin vinden. Voor HOGAN mist zij zekerheid **over de volumes**. Wat zijn o.a. de gevolgen van de Corona-crisis op de boekingen. Dit is niet onderzocht.*

- *De ACM vindt het jammer dat EFET niet ziet hoeveel voorbereidingstijd zij gestoken heeft in het onderwerp HOGAN'.*

Pagina 8, 9^e alinea, de passage: VEMW heeft een gedeelde opvatting over de MORGAN-scenario's. Deze hadden als doel de gevoeligheid te onderzoeken van de veranderingen rondom het gebruik van het gasnet. Zij vervolgt dat sommige keuzes niet door de ACM worden gemaakt. De stikstoffabriek is in de ogen van VEMW inefficiënt, maar dit een keuze is van de politiek en niet van de ACM.

Aanpassen

*'VEMW heeft een gedeelde opvatting over de MORGAN-scenario's. Deze hadden als doel de gevoeligheid te onderzoeken van de veranderingen rondom het gebruik van het gasnet. Zij vervolgt dat sommige keuzes niet door de ACM worden gemaakt. De stikstoffabriek is in de ogen van VEMW inefficiënt, maar dit **is** een keuze is van de politiek en niet van de ACM'.*

Gasunie Transport Services b.v.

Pagina 3, 5^e alinea, de zin: GTS geeft aan dat zij blij is met de overstap naar een nominaal stelsel. Zij wil echter nog wel weten of de versnellingsfactor van 1,9 in combinatie met het reële stelsel op hetzelfde neerkomt.

Aanpassen

*'GTS geeft aan dat zij blij is met de overstap naar een nominaal stelsel. Zij wil echter nog wel weten of **de combinatie van 'nominaal met een lagere versnellingsfactor' materieel precies hetzelfde effect moet hebben op de toegestane inkomsten als 'reëel met een hogere versnellingsfactor'.***

Pagina 4, 2^e alinea, de passage: GTS is het er ook mee eens, maar is het logisch om drie peiljaren voor alle operationele kosten te bepalen? Ook voor operationele kosten die niet gebenchmarkt worden en daardoor niet geraakt worden door het kostenbesparingsprogramma?

Aanpassen

*'GTS is het er **in principe** ook mee eens, maar vraagt zich nog wel af of deze uitzondering voor alle kostensoorten tot een betere en representatievere schatting leidt. Daar is GTS nog naar aan het kijken'.*

Pagina 5, 2^e alinea, de zin: GTS vindt de keuze van de ACM om de lengte van de reguleringsperiode op vijf jaar te zetten nog steeds acceptabel en is het dus met deze keuze van de ACM eens.

Aanpassen

*'GTS vindt de keuze van de ACM om de lengte van de reguleringsperiode op vijf jaar te zetten nog steeds acceptabel en is het dus **in beginsel** met deze keuze van de ACM eens. **Echter, het definitieve standpunt van GTS hangt af van het totale beeld. Vandaag hebben we een groot deel van de integrale methode gezien. Dat geeft al een goed beeld, maar het beeld is nog niet compleet'.***

Pagina 6, 4^e alinea, de zin: GTS heeft een opmerking over kostenontwikkeling. Hoe kan het dat de efficiënte kosten zijn ingelopen in 2021 en dat in 2022 ineens de kosten inefficiënt zijn?

Toevoegen

'T.a.v. 'efficiënte kosten' hebben we onze reactie en vragen op verzoek van ACM nagestuurd aan ACM. Ons voorstel is om deze vragen/reactie toe te voegen aan het verslag. De tekst hebben we als bijlage toegevoegd aan deze mail'.

Pagina 7, 2e alinea, de zin: GTS meldt indien er nog zaken naar boven komen, zij hierop terugkomt bij de ACM.

Toevoegen

'GTS meldt dat NBNL zich nog buigt over verschillende onderdelen van de WACC (zoals hoogte van MRP die o.b.v. meest recente inzichten eerder 7% lijkt te zijn dan 5,5%), onder andere naar aanleiding van de reactie van Theulings en Brattle en de discussie in de vorige KBG over de WACC. Indien er nog relevante inzichten naar boven komen, zal NBNL ACM hier uiteraard over informeren'.

Pagina 9, laatste zin en pagina 10 1^e zin: Daarnaast opent begin 2022 de nieuwe stikstoffabriek in Zuidbroek, waarvoor de kosten per eenheid stikstof nog helemaal niet bekend zijn. Door deze ontwikkelingen verschillen de kosten per eenheid stikstof in 2019 sterk van de kosten in 2022. Het jaar 2019 is dus geen goede schatter voor de jaren vanaf 2022.

Toevoegen

*'Dit geldt temeer omdat **een groot deel** van de kosten voor inkoop afhangen van een groot contract, dat GTS op dit moment heronderhandelt. Door deze ontwikkelingen **verschillen de kosten per eenheid** stikstof in 2019 sterk van de kosten in 2022.*

Graag vervangen door:

*Dit geldt temeer omdat **60%** van de kosten voor inkoop afhangen van een groot contract, dat GTS op dit moment heronderhandelt. Door deze ontwikkelingen is de prijs per eenheid stikstof in 2019 **voor het grootste deel van de kosten (meer dan 80-85%) niet te schatten** vanaf 2022 (er bestaat grote onzekerheid)'.*

NOGEPA

Pagina 3, 1^e zin: NOGEPA meldt dat zij tegen het voorstel van het toepassen van het nominale stelsel is.

Aanpassen

'NOGEPA meldt dat zij tegen het voorstel van het toepassen van het nominale stelsel en tegen het voorstel van degressief afschrijven is'

Pagina 3, 6^e alinea, de zin: NOGEPA merkt op dat zij wel degelijk een verschil ziet.

Aanvullen

'NOGEPA merkt op dat zij wel degelijk een verschil ziet, gezien de effecten op de jaarbedragen, zoals in de laatste slides opgenomen. ACM geeft dit toe.'

Pagina 4, voorlaatste alinea, de zin: NOGEPA ziet het versneld afschrijven als problemen afwentelen op de toekomstige netgebruikers.

Aanpassen

'NOGEPA ziet het versneld afschrijven als problemen afwentelen op de huidige netgebruikers'.

Pagina 5, laatste alinea, de zin: Daarnaast wil zij weten hoe wordt omgegaan met stikstof installaties (bijvoorbeeld Zuidbroek) in de periode 2016-2019?

Aanpassen

'Daarnaast wil zij weten hoe wordt omgegaan met stikstof installaties (bijvoorbeeld Zuidbroek) in de reguleringsperiode vanaf 2022?'

Pagina 6, eerste zin: NOGEPA ziet in de grafiek op slide 27 een daling van de GTS-inkomsten, indien de getallen van MORGAN worden gebruikt zijn in 2022 de entry tarieven zelfs 50% hoger dan in 2020!

Toevoegen

'Dit is volstrekt onacceptabel'.

Pagina 7, 9^e alinea, 1^e bullet: In 2018: eenmalig IT-project van Euro 100 miljoen.

Aanpassen

'In 2018: eenmalig IT-project van Euro 100 miljoen is niet maatgevend. In benchmark was deze maar voor ca. Euro 15 miljoen efficiënt'.

Pagina 7, 9^e alinea, 2^e bullet: GTS heeft een besparingsprogramma ingezet. Zij heeft ook investeringen om te kunnen besparen, doorgevoerd.

Aanpassen

'GTS heeft besparingsprogramma met andere aanpak investeringen. Daar moeten we als netgebruiker dan ook de vruchten van plukken. GTS noemt in het IP fors lagere investeringsbedragen'.

Pagina 7, 9^e alinea, 3^e bullet: X-factor model 2026 kapitaalkosten schatten van Euro 98 miljoen, exclusief stikstofprojecten.

Aanpassen

'In X-factor model 2026 bedragen de kapitaalkosten van bijschatten maar liefst Euro 98 miljoenen en dit is nog exclusief N2 Zuidbroek en de ombouw van L-klanten'.